

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

DPS.I.02100.10.1. 2017.AP

Warszawa, 21 listopada 2017 r.

Wzrost: _____
Nr dokumentu: AP / _____
Oryginał dla: BBK _____
Udostęp: PBE _____
SPK _____

Według rozdzielnika

Stosownie do art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1881) uprzejmie informuję, że na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny (UD 318), jak i w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w zakładce projekty aktów prawnych umieszczony został *projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego*.

Uprzejmie proszę o zgłoszenie ewentualnych uwag, również drogą elektroniczną, na adres: anna.prekurat@mrpips.gov.pl.

Jednocześnie informuję, że niezgłoszenie uwag w ustawowym terminie zostanie potraktowane jako akceptacja projektu.

MINISTER
z up. *chojas*
Elżbieta Bojanowska
PODSEKRETARZ STANU

Otrzymują:

1. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych
2. Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”
3. Zarząd Główny Związku Zawodowego Pracowników Socjalnych
4. Federacja Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej
5. Forum Związków Zawodowych

U S T A W A

z dnia 2017 r.

o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego

Art. 1. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 i 1985) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 11 w ust. 2 po wyrazach „podstawę do” dodaje się wyrazy „ograniczenia wysokości lub rozmiaru świadczenia.”;

2) w art. 48b w ust. 1 wyraz „dostarczenie” zastępuje się wyrazem „zapewnienie”;

3) w art. 52 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Rodzinny dom pomocy może być prowadzony na podstawie umowy zawartej przez osobę fizyczną albo organizację pożytku publicznego z gminą właściwą ze względu na miejsce położenia rodzinnego domu pomocy.”;

4) w art. 55 po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

„2a. Dom pomocy społecznej może określić zasady zgłaszania personelowi domu wyjść poza teren domu.

2b. Ograniczenie możliwości samodzielnego opuszczania terenu domu pomocy społecznej przez mieszkańca domu może nastąpić wyłącznie na podstawie zaświadczenia lekarza psychiatry, wydanego na czas określony, nie dłuższy niż 6 miesięcy.”;

5) w art. 59:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę mieszkańca za jego pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do domu pomocy społecznej.”,

b) ust. 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5. W przypadku regionalnego domu pomocy społecznej finansowanego z dochodów własnych samorządu województwa decyzję o skierowaniu wydaje organ gminy, a decyzję o umieszczeniu i opłacie mieszkańca za jego pobyt w tym domu wydaje marszałek województwa na podstawie art. 61 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 1, przy czym art. 64 stosuje się odpowiednio.

6. W przypadku regionalnego domu pomocy społecznej, o którym mowa w art. 56 pkt 7, decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę mieszkańca za jego pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do domu pomocy społecznej. Decyzję o umieszczeniu w regionalnym domu pomocy społecznej wydaje marszałek województwa.”;

6) w art. 64:

a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Osoby wnoszące opłatę lub zobowiązane do wnoszenia opłat za pobyt w domu pomocy społecznej można zwolnić, na ich wniosek, po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego, częściowo lub całkowicie z tej opłaty, w szczególności jeżeli:”

b) dodaje się pkt 5 i 6 w brzmieniu:

„5) osoba zobowiązana do wnoszenia opłaty lub jej rodzic przebywała na podstawie orzeczenia sądu w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, a osobie kierowanej do domu pomocy społecznej lub mieszkańcowi domu będącemu odpowiednio rodzicem lub dziadkiem tej osoby ograniczono władzę rodzicielską nad dzieckiem;

6) osoba zobowiązana do wnoszenia opłaty przedstawi wyrok sądu oddalający powództwo o alimenty na rzecz osoby kierowanej do domu pomocy społecznej lub mieszkańca domu.”;

7) w art. 64a dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Zwolnienie to rozciąga się na zstępnych osoby zwolnionej z opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej.”;

8) w art. 65 w ust. 2 po wyrazie „odpowiednio” dodaje się wyrazy: „art. 59.”;

9) w art. 67:

a) w ust. 2:

- dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) nie został prawomocnie ukarany za czyny, o których mowa w art. 130 ust. 4–6, w okresie 5 lat poprzedzających dzień złożenia wniosku o wydanie zezwolenia na prowadzenie placówki.”

- w pkt 3 lit. c otrzymuje brzmienie:

„c) zaświadczenie organu nadzoru budowlanego potwierdzające możliwość użytkowania obiektu określonego w kategorii XI załącznika do ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2017 r. poz. 1332 i 1529),”

b) po ust. 3 dodaje się ust. 3a – 3c w brzmieniu:

„3a. Jeżeli podmiot, któremu wydano zezwolenie na prowadzenie placówki, o której mowa w ust. 1:

- 1) przestał spełniać warunki określone w niniejszej ustawie;
 - 2) przestał spełniać standardy, o których mowa w art. 68 - art. 68b;
 - 3) nie przedstawi na żądanie wojewody w wyznaczonym terminie aktualnych dokumentów, zaświadczeń lub informacji, o których mowa w ust. 2 pkt 3,
- wojewoda wyznacza dodatkowy termin na spełnienie warunków lub standardów albo na dostarczenie wymaganych dokumentów, zaświadczeń lub informacji.

3b. Po bezskutecznym upływie terminu, o którym mowa w ust. 3a, wojewoda cofa zezwolenie na prowadzenie placówki.

3c. W przypadku cofnięcia zezwolenia, wojewoda wykreśla placówkę z rejestru placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.”;

10) w art. 68:

a) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

„2a. Ograniczenie możliwości samodzielnego opuszczania terenu placówki może nastąpić wyłącznie na podstawie zaświadczenia lekarza psychiatry wydanego na czas określony, nie dłuższy niż 6 miesięcy.

2b. Do stosowania przymusu bezpośredniego na terenie placówki, o której mowa w ust. 1, stosuje się przepisy ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 882 i poz. ...) w zakresie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.”,

b) w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w budynkach wielokondygnacyjnych bez dźwigów osobowych - pokoje mieszkalne oraz pomieszczenia wymienione w ust. 5 usytuowane na parterze;”,

c) dodaje się ust. 7 i 8 w brzmieniu:

„7. Wymóg, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, nie ma zastosowania do placówek, w których przebywa nie więcej niż 5 osób, jeśli są one wyposażone w urządzenie do przemieszczania osób niepełnosprawnych, a łazienki i toalety znajdują się na tej samej kondygnacji, na której znajdują się pokoje mieszkalne.

8. W jednym budynku placówki nie może przebywać więcej niż 100 osób, którym jest zapewniana opieka całodobowa.”

11) w art. 68a:

a) w pkt 1:

- lit. d tiret drugie otrzymuje brzmienie:

„- zalecenia lekarskie, w tym zaświadczenia lekarza psychiatry dotyczące możliwości samodzielnego opuszczania placówki,”

- w lit. e średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. f i g w brzmieniu:

„f) postanowienia sądu opiekuńczego w przedmiocie udzielenia zezwolenia na umieszczenie w placówce – w przypadku osób ubezwłasnowolnionych całkowicie,

g) orzeczenia sądu opiekuńczego o przyjęciu do placówki;”

b) w pkt 3 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 4 i 5 w brzmieniu:

„4) do wykonywania czynności, o których mowa w art. 68 ust. 1 pkt 1, zatrudniać osoby posiadające kwalifikacje niezbędne do wykonywania zawodu pielęgniarki, ratownika medycznego, opiekuna w domu pomocy społecznej, opiekuna osoby starszej, asystenta osoby niepełnosprawnej, opiekunki środowiskowej, opiekuna medycznego, albo osoby posiadające udokumentowane co najmniej 2 – letnie doświadczenie zawodowe polegające na świadczeniu usług opiekuńczych osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku oraz ukończone szkolenie z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej;

5) zatrudniać osoby, o których mowa w pkt 4, w wymiarze 1/3 pełnego wymiaru czasu pracy na 1 jedną osobę przebywającą w placówce, nie mniej niż 6 osób zatrudnianych w pełnym wymiarze czasu pracy, z tym że osobę fizyczną prowadzącą placówkę, zamieszkującą na terenie placówki, zalicza się w wymiarze 1/2 pełnego wymiaru czasu pracy.”;

12) po art. 68a dodaje się art. 68b w brzmieniu:

„Art. 68b. W placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku może być zapewniana opieka wyłącznie osobom pełnoletnim.”

13) w art. 69 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 69. 1. W przypadku prowadzenia przez podmioty, o których mowa w art. 57 ust. 1 pkt 2, w ramach działalności statutowej, placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, stosuje się art. 67 ust. 1-3, art. 68 - 68b.”;

14) w art. 97:

a) w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Osoby nie ponoszą opłat, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty kryterium dochodowego, z zastrzeżeniem ust. 1a.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W przypadku osoby bezdomnej skierowanej do schroniska dla osób bezdomnych albo schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, nie ma zastosowania zdanie drugie w ust.1. Jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty kryterium dochodowego opłata nie może być wyższa niż 30% dochodu osoby skierowanej do schroniska.”;

15) w art. 103 w ust. 2 po wyrazach „art. 64” dodaje się wyrazy „art. 64a albo art. 64b”;

16) w art. 107 w ust. 4 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„W przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy aktualizację sporządza się nie rzadziej niż co 6 miesięcy, mimo braku zmiany danych, a w przypadku osób przebywających w domach pomocy społecznej - nie rzadziej niż co 12 miesięcy.”;

17) po art. 109 dodaje się art. 109a w brzmieniu:

„Art. 109a. 1. Podmiot prowadzący rachunek płatniczy oraz bank i spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa prowadzące rachunek inny niż płatniczy, a także wydawca instrumentu płatniczego są obowiązani zwrócić z tych rachunków ośrodkowi pomocy społecznej, na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej, kwoty świadczeń pomocy społecznej przekazane po dniu śmierci osoby uprawnionej na ten rachunek albo instrument płatniczy.

2. Podmiot prowadzący rachunek płatniczy oraz bank i spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa prowadzące rachunek inny niż płatniczy, a także wydawca instrumentu płatniczego są zwolnieni od wypłaty pełnej lub częściowej kwoty, o której mowa w ust. 1, jeżeli przed otrzymaniem wniosku kierownika ośrodka pomocy społecznej dokonali z tych rachunków wypłat innym osobom i te wypłaty nie pozwalają zrealizować wniosku w całości lub części, oraz w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku poinformują o tym ten organ, wraz ze wskazaniem osób, które pobrały wypłaty.”;

18) w art. 112a ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej będącymi w strukturze powiatowego centrum pomocy rodzinie obowiązane są spełniać obowiązujące wymagania dla kierowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.”;

19) w art. 126 w pkt 6 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się pkt 7 - 9 w brzmieniu:

„7) pobierania za pokwitowaniem oraz zabezpieczania dokumentów związanych z zakresem kontroli, z zachowaniem przepisów o tajemnicy prawnie chronionej;

8) sporządzania, a w razie potrzeby żądania sporządzenia niezbędnych do kontroli kopii, odpisów lub wyciągów z dokumentów oraz zestawień lub obliczeń;

9) przetwarzania danych osobowych w zakresie niezbędnym do realizacji celu kontroli.”

20) w art. 130:

a) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Kto po uprawomocnieniu się decyzji o nałożeniu kary pieniężnej za prowadzenie bez zezwolenia wojewody placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku prowadzi bez zezwolenia wojewody inną placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku podlega karze pieniężnej w wysokości 40 000 zł.”,

b) dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. W przypadku stwierdzenia zagrożenia życia lub zdrowia osób przebywających w domu pomocy społecznej lub w placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, prowadzonej na podstawie zezwolenia, wojewoda może, cofając zezwolenie, wydać decyzję nakazującą wstrzymanie prowadzenia tej placówki lub domu pomocy społecznej, z nadaniem rygoru natychmiastowej wykonalności.”;

21) po art. 131a dodaje się art. 131b w brzmieniu:

„Art. 131b. Wojewoda prowadzi wykaz nałożonych kar pieniężnych. Dane z wykazu udostępnia się do celów prowadzenia postępowań w zakresie nałożenia kary pieniężnej lub wydania albo cofnięcia zezwolenia na prowadzenie placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 882 i poz. ...) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 38 dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. Przepisy ust. 1 - 5 stosuje się odpowiednio do placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, o których mowa w art. 67 i art. 69 ustawy o pomocy społecznej”;

2) w art. 43 dodaje się ust. 16 w brzmieniu:

„16) Przepisy ust. 1- 15 stosuje się odpowiednio do kontroli placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, o których mowa w art. 67 i art. 69 ustawy o pomocy społecznej.”;

3) w art. 46 dodaje się ust. 6 w brzmieniu:

„6. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do postępowania o przyjęcie albo wypisanie z placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, o których mowa w art. 67 i art. 69 ustawy o pomocy społecznej.”.

Art. 3. 1. Do działalności, o której mowa w art. 67 ust. 1 i art. 69 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 niniejszej ustawy, na którą uzyskano zezwolenie przed dniem wejścia w życie art. 1 pkt 9 i 10 niniejszej ustawy, stosuje się art. 67 ust. 2 pkt 3 lit. c oraz art. 68 ust. 4 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 1 niniejszej ustawy, w dotychczasowym brzmieniu, pod warunkiem niezwiększania liczby miejsc w placówce.

2. Wymogi określone w art. 68a pkt 1 lit. f ustawy zmienianej w art. 1 niniejszej ustawy, w stosunku do osób przyjętych do placówki przed dniem wejścia w życie art. 1 pkt 11 niniejszej ustawy, stosuje się od dnia 1 stycznia 2019 r.

3. Osobom małoletnim przyjętym do placówki przed dniem wejścia w życie art. 1 pkt 12 niniejszej ustawy może być udzielana opieka całodobowa do dnia 31 grudnia 2018 r.

4. Do działalności, o której mowa w art. 67 ust. 1 i art. 69 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 niniejszej ustawy, na którą uzyskano zezwolenie przed dniem wejścia w życie art. 1 pkt 10 niniejszej ustawy, nie stosuje się art. 68 ust. 8 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, pod warunkiem niezwiększania liczby miejsc w budynku placówki.

Art. 4. Podmioty prowadzące działalność, o której mowa w art. 67 ust. 1 i art. 69 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 niniejszej ustawy, na którą uzyskały zezwolenie przed dniem wejścia w życie art. 1 pkt 11 niniejszej ustawy, obowiązane są zatrudnić osoby posiadające kwalifikacje, o których mowa w art. 68a pkt 4 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w terminie 24 miesięcy od dnia wejścia w życie art. 1 pkt 11.

Art. 5. Podmioty prowadzące działalność, o której mowa w art. 67 ust. 1 i art. 69 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 niniejszej ustawy, na którą uzyskały zezwolenie przed dniem wejścia w życie art. 1 pkt 11 niniejszej ustawy, obowiązane są zatrudnić pracowników

wykonujących czynności, o których mowa w art. 68 ust. 1 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 1 niniejszej ustawy, w wymiarze:

- 1) nie mniej niż 1/4 pełnego wymiaru czasu pracy na 1 jedną osobę przebywającą w placówce – w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie art. 1 pkt 11;
- 2) nie mniej niż 1/3 pełnego wymiaru czasu pracy na 1 jedną osobę przebywającą w placówce – terminie 24 miesięcy od dnia wejścia w życie art. 1 pkt 11.

Art. 6. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem: art. 1 pkt 9 – 13, 17 i 20, które wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 2018 r.

Uzasadnienie

Projektowana ustawa o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego ma na celu ograniczenie skali nieprawidłowości w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, a tym samym zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób starszych i niepełnosprawnych przebywających w takich placówkach, poprawę skuteczności stosowania sankcji nakładanych na podmioty prowadzące placówki bez zezwolenia oraz poprawę warunków pobytu osób przebywających w legalnie działających placówkach całodobowej opieki. Zmiana przepisów ma również na celu ułatwienie placówkom, zwłaszcza tym prowadzonym w niewielkim zakresie, uzyskania zezwolenia, poprzez złagodzenie niektórych standardów, oraz doprecyzowanie przepisów dotyczących dokumentów wymaganych przy wniosku o uzyskanie zezwolenia. Ustawa ureguluje także zasady pobytu w ww. placówkach i zasady ich opuszczania przez osoby, do których ma zastosowanie ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.

Ustawa ma również na celu uregulowanie zasad opuszczania terenu placówki przez mieszkańców domów pomocy społecznej, analogicznie jak w placówkach zapewniających całodobową opiekę. Na konieczność uregulowania tej kwestii w przepisach rangi ustawy zwraca uwagę raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur „Prawa mieszkańców domów pomocy społecznej” - lipiec 2017, dostępny na stronie internetowej Rzecznika Praw Obywatelskich. Ponadto w związku z postulatami osób, których rodzice zostali skierowani do domu pomocy społecznej, ustawa poszerzy katalog sytuacji, w których można zwolnić z obowiązku wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej.

Projektowana ustawa ma także na celu doprecyzowanie niektórych przepisów postępowania w zakresie przyznawania, udzielania i wypłaty świadczeń.

Propozycja zmiany art. 11 ust. 2 zmierza do poszerzenia możliwych do zastosowania sankcji, które kierownik ośrodka pomocy społecznej może zastosować w przypadku np. braku współdziałania osoby lub rodziny z pracownikiem socjalnym, odmowy zawarcia kontraktu socjalnego, niedotrzymywanie jego postanowień, nieuzasadnionej odmowy podjęcia zatrudnienia. Art. 11 ust.2 został uzupełniony o możliwość ograniczenia wysokości lub rozmiaru świadczenia.

Propozycja zmiany w art. 48b zmierza do doprecyzowania ust. 1 poprzez zamianę słowa „dostarczanie” na „zapewnienie” co daje gminie szersze możliwości realizacji tego zadania w sposób bardziej elastyczny, dostosowany do danej sytuacji.

Zmiana w art. 52 ma na celu doprecyzowanie przepisów dotyczących prowadzenia rodzinnego domu pomocy. Z praktyki orzeczniczej Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jako organu II instancji rozpatrującego odwołania od decyzji wojewodów wynika, iż niejednokrotnie podmioty prowadzące placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, dla których art. 67 i art. 69 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej wymaga zezwolenia właściwego wojewody, chcąc uniknąć kary za prowadzenie placówki bez zezwolenia, wskazują na prowadzenie usług w formie rodzinnego domu pomocy, nie mając jednocześnie zawartej umowy z gminą. Z tego względu, aby zagwarantować odpowiedni, zgodny ze standardami, poziom świadczonych usług oraz uniemożliwić opisane powyżej próby utożsamiania placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku z rodzinnymi domami pomocy, w art. 52 dodaje się, jako ust. 2a, przepis analogiczny do przepisu § 8 ust. 1 rozporządzenia z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy (Dz. U. poz. 719), w którym wyrażona jest możliwość prowadzenia rodzinnego domu pomocy jedynie na podstawie umowy z gminą właściwą dla miejsca położenia domu, tak aby uniknąć istniejących wątpliwości w zakresie braku możliwości prowadzenia tej formy usług bez umowy z gminą. Z uwagi na fakt, że powyższy wymóg nie jest nowym obowiązkiem dla podmiotów prowadzących rodzinne domy pomocy, gdyż dotychczas był zawarty w § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy, nie wprowadza się w tym zakresie przepisów przejściowych.

Zmiana w art. 55 polegająca na wskazaniu podstawy, na jakiej dom pomocy społecznej może ograniczyć możliwość swobodnego/samodzielnego opuszczania terenu placówki przez mieszkańca domu wynika z obserwacji poczynionych w toku kontroli domów pomocy społecznej prowadzonych przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur. Jednym z postulatów Rzecznika Praw Obywatelskich, zawartych w raportach z kontroli, jest uporządkowanie kwestii opuszczania placówki w sytuacji, gdy w różnych domach pomocy społecznej ta kwestia jest różnie uregulowana. Niedopuszczalne jest, zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich, arbitralne ograniczenie możliwości opuszczania placówki przez

pracowników domu, w sytuacji, gdy brak jest wyraźnych zaleceń lekarskich. Kwestia ta bowiem dotyczy podstawowego prawa jednostki jakim jest wolność. Zdecydowano więc o przyjęciu, jako wyłącznej podstawy ograniczenia wyjść z placówki, opinii lekarza psychiatry. Wprowadzenie ograniczenia ustawowego w tym zakresie uzasadnione jest stanem zdrowia mieszkańców domów pomocy społecznej (np. możliwość zgubienia się, brak rozeznania swojej sytuacji). Analogiczną zmianę wprowadza się do art. 67, dotyczącego podmiotów prowadzących placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

Aby zapewnić bezpieczeństwo mieszkańcom w art. 55 wprowadza się również przepis dający domowi pomocy społecznej możliwość uregulowania zasad zgłaszania personelowi domu wyjść poza teren domu.

Zmiany w art. 59 mają charakter porządkujący i wynikają z potrzeby ujednoczenia praktyki występującej w różnych ośrodkach pomocy społecznej w zakresie wydawania decyzji o odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej. Zgodnie z art. 61 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

- 1) mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka,
 - 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi,
 - 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej
- przy czym osoby i gmina określone w pkt 2 i 3 nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

Stroną decyzji o odpłatności powinien być jedynie mieszkaniec domu. Na podstawie art. 103 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej w przypadku ponoszenia odpłatności za pobyt członka rodziny w domu pomocy społecznej przez osoby określone w art. 61 ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej, wysokość ponoszonej przez nich odpłatności ustalana jest w umowie zawartej z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej. Forma umowy wyklucza w tym przypadku wydanie decyzji. W celu uniknięcia sytuacji, w których mieszkaniec domu pomocy społecznej otrzymuje decyzję o odpłatności, w której zawarte są rozstrzygnięcia o odpłatności jego rodziny czy też gminy, istnieje potrzeba wprowadzenia jasnego zapisu, że decyzja o odpłatności określa jedynie odpłatność mieszkańca domu.

Zmiana w art. 64 poszerza katalog sytuacji, w których można zwolnić z obowiązku wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej o sytuacje nienależytego wykonywania władzy rodzicielskiej przez osobę kierowaną do domu pomocy społecznej lub będącą już mieszkańcem domu w stosunku do zobowiązanego do wnoszenia opłaty dziecka. Zwolnić będzie można również wnuka osoby kierowanej do domu pomocy społecznej lub mieszkańca domu. Zmiana ta wynika z postulatów osób, których rodzice zostali skierowani do domu pomocy społecznej, a w przeszłości zachowywali się w stosunku do swoich dzieci w sposób rażąco naganny. Z uwagi na konieczność określenia w ustawie precyzyjnych przesłanek zwalniania z opłat wskazano na sytuację ograniczenia władzy rodzicielskiej z jednoczesnym skierowaniem dziecka przez sąd do rodziny zastępczej lub placówki opiekuńczo-wychowawczej (pkt 5), a także sytuację, w której sąd wydał wyrok oddalający powództwo o alimenty przeciwko osobie zobowiązanej do wnoszenia opłat (pkt 6).

Zmiana poszerza też możliwość zwalniania z obowiązku wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej, obok osób wnoszących opłatę, również osób zobowiązanych do wnoszenia opłat zgodnie z przepisami ustawy, ale jeszcze ich niewnoszących.

Ponadto zmiana doprecyzowuje kwestię obowiązku przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego w sytuacji rozstrzygnięcia o zwalnianiu z odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej.

Zmiana w art. 64a poszerza krąg osób zwalnianych obligatoryjnie z wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej o osoby będące zstępnyymi (w praktyce – wnukami) osoby, która podlega takiemu zwolnieniu ze względu na pozbawienie rodzica mieszkańca domu pomocy społecznej - władzy rodzicielskiej nad tą osobą.

Zmiana w art. 65 ust. 2 ma charakter doprecyzowujący i zmierza do usunięcia obecnych wątpliwości w zakresie konieczności wydawania decyzji o skierowaniu do domu pomocy społecznej w przypadku kierowania osób w trybie określonym w art. 65.

W art. 67 w ust. 2 dodaje się pkt 4 ograniczający możliwość uzyskania zezwolenia na prowadzenie placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku przez podmioty, na które wojewoda nałożył w przeszłości co najmniej dwukrotnie karę pieniężną za prowadzenie placówki bez zezwolenia lub orzekł o wstrzymaniu działalności placówki. Podmioty te nie będą mogły uzyskać zezwolenia w okresie 5 lat od ukarania. W związku z wprowadzeniem w art. 130

nowego trybu wstrzymywania działalności domu pomocy społecznej oraz placówki całodobowej opieki posiadającej zezwolenie, pkt 4 odnosi się również do tego trybu.

W pkt 3 wprowadza się zmianę doprecyzowującą właściwość organu do wydawania zaświadczeń potwierdzających możliwość użytkowania obiektu określonego w kategorii XI załącznika do ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2017 r. poz. 882 i 1529). Zmiana spowodowana jest istniejącymi obecnie wątpliwościami co do organu, który takie zaświadczenia miał wydawać.

Dodano ust. 3a-3c, które doprecyzowują tryb cofnięcia zezwolenia na prowadzenie placówki, analogicznie do przepisów art. 57a dotyczących cofnięcia zezwolenia na prowadzenie domu pomocy społecznej.

W art. 68, oprócz wyżej wskazanej zmiany dotyczącej ograniczenia możliwości wychodzenia poza teren placówki, wprowadza się również odesłanie do przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 882 i ...) dotyczących stosowania przymusu bezpośredniego w zakresie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Odpowiednie regulacje zawiera art. 18 tej ustawy.

W art. 68 wprowadza się również zmianę w zakresie dotychczas obowiązującego wymogu posiadania windy w placówkach wielokondygnacyjnych. Pojęcie windy nie jest zdefiniowane w aktach prawnych, z tego względu przyjmowano, że w istocie jest ono tożsame z pojęciem dźwigu osobowego. W wyroku z dnia 29.07.2010r. sygn. akt. I SA/Wa951/10 Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie nakazał, by wyjaśniając na gruncie ustawy pojęcie „windy” zastosować przede wszystkim wykładnię funkcjonalną. Zdaniem Sądu jeżeli w czasie kontroli placówki okaże się, że zastosowane urządzenie dźwigowe jest funkcjonalne, tj. zapewnia odpowiednie warunki do przemieszczania pensjonariuszy, to może być uznane za windę w rozumieniu ustawy o pomocy społecznej. Z uwagi na powyższe zdecydowano o wprowadzeniu do ustawy o pomocy społecznej pojęcia dźwigu osobowego, którym posługują się przepisy prawa budowlanego. Dodatkowo wprowadza się wymóg, aby pomieszczenia takie jak łazienki i toalety, pokój dziennego pobytu, pomieszczenie pomocnicze do prania i suszenia znajdowały się na parterze, czyli na tym samym poziomie, na którym powinny znajdować się pokoje mieszkalne. Umożliwi to mieszkańcom swobodne i bezpieczne korzystanie z tych pomieszczeń.

Jednocześnie, aby ułatwić działalność małych placówek, w których przebywa nie więcej niż 5 osób, wyłącza się w stosunku do nich warunek posiadania dźwigu osobowego, w sytuacji, gdy w placówce zamontowane jest urządzenie do przemieszczania osób niepełnosprawnych

(typu platforma, krzeselko). Urządzenia takie podlegają dozorowi technicznemu na podstawie przepisów o dozorcze technicznym, w tym przepisom rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 października 2003 r. w sprawie warunków technicznych dozoru technicznego w zakresie eksploatacji niektórych urządzeń transportu bliskiego (Dz. U. poz. 1890). Od tych placówek wymaga się również, aby łazienki i toalety znajdowały się na tym samym piętrze, na którym są pokoje mieszkalne, tak aby każdy mieszkaniec mógł swobodnie i bezpiecznie korzystać z tych pomieszczeń.

W art. 68a uzupełnia się katalog dokumentów przechowywanych przez podmiot prowadzący placówkę o zaświadczenia lekarza psychiatry dotyczące możliwości samodzielnego opuszczania placówki, postanowienia sądu opiekuńczego w przedmiocie udzielenia zezwolenia na skierowanie do placówki – w przypadku osób ubezwłasnowolnionych całkowicie, a także orzeczenia sądu opiekuńczego o przyjęciu do placówki. Ze zmianą tą powiązana jest zmiana do ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, proponowana w art. 2 projektu. Zmiana ta uwzględnia zmiany wprowadzane ustawą z dnia ... o zmianie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego oraz niektórych innych ustaw. Powyższy obowiązek uzupełnia się w niniejszym projekcie przez odpowiednie odwołanie do placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, o których mowa w art. 67 i art. 69 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. W placówkach takich także przebywają osoby ubezwłasnowolnione, których prawa powinny być chronione w równym stopniu co prawa osób umieszczanych w szpitalach psychiatrycznych i domach pomocy społecznej.

W tym samym artykule wprowadza się wymóg kwalifikacji personelu opiekuńczego zatrudnionego w placówce a także wymóg minimalnego zatrudnienia pracowników wykonujących czynności w ramach usług opiekuńczych w wymiarze $\frac{1}{3}$ pełnego wymiaru czasu pracy na 1 jednego mieszkańca placówki. Brak takich wymogów w chwili obecnej powoduje, że w części funkcjonujących placówek poziom świadczonych usług nie jest zadowalający z uwagi na brak odpowiednio wyszkolonego personelu.

Dodawany art. 68b zawiera zastrzeżenie możliwości świadczenia usług w placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku wyłącznie osobom pełnoletnim. Brak wyraźnego zakazu przyjmowania osób małoletnich mógł spowodować tworzenie placówek mieszanych, w których przebywałyby np. niepełnosprawne dzieci wspólnie z osobami starszymi.

W sytuacji, gdy istnieje potrzeba zapewnienia całodobowej opieki dzieciom i młodzieży w różnych sytuacjach życiowych, w których rodzice nie mają możliwości sprawowania bezpośredniej opieki nad dzieckiem, zastosowanie mają przepisy dotyczące pieczy zastępczej, instytucji, która właśnie do tego celu została powołana. W systemie pieczy zastępczej funkcjonują placówki dla dzieci niepełnosprawnych (placówki opiekuńczo-wychowawcze typu specjalistyczno-terapeutycznego). Ponadto w przypadku pilnej konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Zmiana w art. 97 polegająca na dodaniu ust. 1a wskazuje na możliwość nałożenia opłaty za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych, w sytuacji gdy dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty kryterium dochodowego. Opłata ta jednak nie może przekroczyć 30 % dochodu osoby skierowanej do schroniska. Wprowadzenie odpłatności od osób do tej pory z niej zwolnionych postulują organizacje pozarządowe prowadzące schroniska dla osób bezdomnych. Zgodnie z powyższymi postulatami opłaty te w większości przypadków mają wymiar symboliczny i nie stanowią istotnego źródła pokrycia kosztów prowadzenia placówek. Mają jednak wielce istotny wymiar edukacyjny związany ze specyfiką grupy, której świadczone jest wsparcie - ich zadaniem jest przeciwdziałanie uzależnieniu się osób bezdomnych od całkowicie darmowego schronienia oraz uświadamianie odpowiedzialności (także finansowej) za własny los.

Zmiana w art. 103 ust. 2 zmierza do rozszerzenia katalogu przypadków, w których nie będzie możliwe dodatkowe zwiększanie obciążeń członków rodziny osoby przebywającej w domu pomocy społecznej w przypadku zwolnienia któregoś z nich albo zwolnienia mieszkańca domu pomocy społecznej z odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej na podstawie art. 64a i art. 64b.

Dodanie nowego art. 109a ma na celu uregulowanie sytuacji zwrotu m.in. przez banki z rachunku indywidualnego i wspólnego świadczeń z pomocy społecznej, wypłaconych po śmierci świadczeniobiorcy pomocy społecznej. Analogiczne do zaproponowanego

rozwiązanie funkcjonuje w art. 30a ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1952, z późn. zm.).

Zmiana w art. 112a koryguje nazwę powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Zmiana w art. 126 poszerza zakres uprawnień kontrolnych inspektorów urzędów wojewódzkich, przeprowadzających czynności z zakresu kontroli i nadzoru w pomocy społecznej. Z doświadczeń inspektorów wynika, że kontrolowany podmiot odmawia sporządzania kopii dokumentów niezbędnych do pełnego ustalenia stanu faktycznego. Inspektorzy często muszą posilkować się aparatami fotograficznymi lub telefonami komórkowymi w celu dokonania zdjęć istniejących w kontrolowanej jednostce dokumentów. Analogiczne do obecnie projektowanych uprawnienia przewiduje ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. poz. 1092).

Art. 130 ust. 4a zawiera zmianę zaostrzającą odpowiedzialność podmiotu prowadzącego bez zezwolenia więcej niż jedną placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. W przypadku nałożenia prawomocnej kary za prowadzenie jednej z placówek bez zezwolenia wojewody, kara nakładana na kolejną z placówek będzie wynosiła 40 tys. zł, a nie jak dotychczas 10 lub 20 tys. zł.

Aby umożliwić wojewodom sprawdzenie czy dany podmiot prowadzi więcej niż jedna placówkę na obszarze kraju, wprowadza się nowy art. 131b zobowiązujący wojewodę do prowadzenia wykazu nałożonych kar pieniężnych. Dane z wykazu udostępnia się do celów prowadzenia postępowań w zakresie nałożenia kary pieniężnej lub wydania albo cofnięcia zezwolenia na prowadzenie placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

Nowy ust. 6 w art. 130 umożliwia wojewodzie jednoczesne cofnięcie zezwolenia na prowadzenie domu pomocy społecznej lub placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku i nakazanie wstrzymania prowadzenia tej placówki lub domu pomocy społecznej, z nadaniem rygoru natychmiastowej wykonalności. Sytuacja taka może mieć miejsce w razie stwierdzenia zagrożenia życia lub zdrowia osób przebywających w domu pomocy społecznej lub w placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, prowadzonej na podstawie zezwolenia. Dotychczas możliwość nakazania wstrzymania działalności dotyczyła placówek nielegalnych, wojewoda

musiał więc najpierw wydać decyzję cofającą zezwolenie, a dopiero po jej uprawomocnieniu się mógł nakazać wstrzymanie działalności nielegalnej już wtedy placówki.

Zawarta w art. 2 projektu zmiana do ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego zmierza do uzależnienia przyjmowania do placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku osób, które wskutek choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego nie są zdolne do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i nie mają możliwości korzystania z opieki innych osób oraz potrzebują stałej opieki i pielęgnacji, lecz nie wymagają leczenia szpitalnego, a także osób ubezwłasnowolnionych całkowicie jedynie za zezwoleniem sądu. Osoba taka będzie w okresie pobytu w placówce podlegała okresowym badaniom stanu zdrowia psychicznego w zakresie uzasadniającym jej pobyt w placówce.

Zmiana ma również na celu poddanie placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku kontroli sądów w zakresie legalności przyjęcia i przebywania w placówce osób z zaburzeniami psychicznymi, przestrzegania ich praw oraz kontroli warunków, w jakich one tam przebywają. Stąd w art. 43 powyższej ustawy wprowadza się odpowiednie stosowanie przepisów o tej kontroli do wspomnianych placówek.

Ustawa zawiera także regulacje przejściowe z uwagi na nowe wymagania nakładane na podmioty prowadzące placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

W art. 3 przewiduje się, że wymagania dotyczące posiadania przez placówkę zapewniającą całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku dźwigu osobowego oraz zaświadczenia organu nadzoru budowlanego będą dotyczyły jedynie placówek nowych tj. tych, które uzyskały zezwolenie po dniu wejścia w życie zmienionych przepisów, a także placówek prowadzonych wcześniej, jeśli zwiększy się w nich liczba miejsc. Z kolei wymagania dotyczące posiadania postanowienia sądu opiekuńczego w przedmiocie udzielenia zezwolenia na umieszczenie w placówce oraz ograniczenie możliwości zapewniania w placówkach opieki jedynie osobom pełnoletnim będą stosowane od dnia 1 stycznia 2019 r., tak, aby dać czas podmiotom prowadzącym placówki na dostosowanie do nowych wymogów. Wymóg dotyczący ograniczenia liczby osób przebywających w jednym budynku placówki do 100 osób nie będzie stosowany do

placówek, które uzyskały zezwolenie przed dniem wejścia ustawy w życie, pod warunkiem niezwiększania liczby miejsc w budynku.

Wymogi dotyczące poziomu zatrudnienia w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku kwalifikacji wymaganych od personelu tam zatrudnionego wprowadza się stopniowo (art. 4 i art. 5 projektu). Docelowy standard powinien być osiągnięty przez podmioty prowadzące ww. placówki z upływem 24 miesięcy od wejścia w życie zmienionych przepisów.

Wejście w życie ustawy

Ustawa wejdzie w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z tym, że przepisy art. 1 pkt 1 pkt 9 – 13, 17 i 20, dotyczące placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, oraz instytucji finansowych (art. 109a) z uwagi na fakt, że odnoszą się między innymi do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, powinny wejść w życie z dniem 1 czerwca 2018 r.

Projekt nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. poz. 2017 r. poz. 248) oraz § 4 i § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.), projekt ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projektowana ustawa nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Zgodnie z uchwałą Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt nie podlega opinii właściwych instytucji i organów Unii Europejskiej, w tym Europejskiego Banku Centralnego.

<p>Nazwa projektu Ustawa o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Elżbieta Bojanowska Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Krystyna Wyrwicka, Dyrektor Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej, email sekretariat.dps@mrpips.gov.pl, tel. 22-66-11-277</p>	<p>Data sporządzenia 23.10.2017</p> <p>Źródło: Inne</p> <p>Nr w wykazie prac 318</p>
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

1. w odniesieniu do placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku

Projektowana ustawa ma na celu ograniczenie skali nieprawidłowości w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, a tym samym zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób starszych i niepełnosprawnych przebywających w takich placówkach, poprawę skuteczności stosowania sankcji nakładanych na podmioty prowadzące placówki bez zezwolenia oraz poprawę warunków pobytu osób przebywających w legalnie działających placówkach całodobowej opieki. Zmiana przepisów miałaby również na celu ułatwienie placówkom, zwłaszcza tym prowadzonym w niewielkim zakresie, uzyskania zezwolenia, poprzez złagodzenie niektórych standardów, oraz doprecyzowanie przepisów dotyczących dokumentów wymaganych przy wniosku o uzyskanie zezwolenia. Ustawa zmierza także do uregulowania zasad przyjmowania, pobytu i opuszczania ww. placówek przez osoby, do których ma zastosowanie ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.

2. w odniesieniu do domów pomocy społecznej

Ustawa ma na celu uregulowanie zasad opuszczania terenu placówki przez mieszkańców domów pomocy społecznej, analogicznie jak w placówkach zapewniających całodobową opiekę. Na konieczność uregulowania tej kwestii w przepisach rangi ustawy zwraca uwagę raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur „Prawa mieszkańców domów pomocy społecznej” - lipiec 2017, dostępny na stronie internetowej Rzecznika Praw Obywatelskich. Ponadto w związku z postulatami osób, których rodzice zostali skierowani do domu pomocy społecznej, a w przeszłości przebywały w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych, ustawa poszerzy katalogu sytuacji, w których można zwolnić z obowiązku wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej.

3. inne przepisy

Projektowana ustawa ma na celu doprecyzowanie przepisów postępowania w zakresie przyznawania, udzielania i wypłaty świadczeń.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

1. Obecnie obowiązująca ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 i 1985) reguluje zasady podejmowania działalności w formie placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, prowadzonych w ramach działalności gospodarczej lub tzw. działalności statutowej. Instytucje te działają w sferze prywatnej, relacje mieszkańca placówki całodobowej opieki z podmiotem prowadzącym reguluje umowa cywilnoprawna, inaczej niż to jest w przypadku domów pomocy społecznej, do których kieruje się osobę decyzją gminy. Ustawa o pomocy społecznej reguluje standardy tych placówek, zawierające normy dotyczące usług opiekuńczych i bytowych, prowadzenia przez placówkę określonej dokumentacji, odpowiedniego oznakowania obiektu. Kontrole standardów prowadzone są przez wojewodów. Działalność w zakresie prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę może być prowadzona po uzyskaniu zezwolenia wojewody. Podmiot prowadzący placówkę bez zezwolenia podlega karze pieniężnej w wysokości 10.000 zł lub 20.000 zł. Kara może być ponowiona - w razie niezaprzeszania prowadzenia placówki wojewoda nakłada kolejną karę w wysokości 40 tys. zł.

W związku z pojawiającymi się informacjami o placówkach działających nielegalnie, bez zezwolenia wojewody, w celu ograniczenia tego zjawiska, planuje się między innymi poszerzenie zakresu uprawnień kontrolnych inspektorów urzędów wojewódzkich, przeprowadzających czynności z zakresu kontroli i nadzoru w pomocy społecznej.

Ponadto rozważana jest kwestia zaostrzenia odpowiedzialności podmiotów prowadzących bez zezwolenia więcej niż jedną placówkę - w przypadku nałożenia prawomocnej kary za prowadzenie jednej z placówek, kara nakładana na kolejną z placówek będzie wynosiła 40 tys. zł, a nie jak dotychczas 10 lub 20 tys. zł.

Planuje się również umożliwienie wojewodzie jednoczesnego cofnięcia zezwolenia na prowadzenie placówki i nakazanie wstrzymania prowadzenia tej placówki, z nadaniem decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności. Sytuacja taka może mieć miejsce w razie stwierdzenia zagrożenia życia lub zdrowia osób przebywających w placówce, nawet jeśli jest to placówka mająca zezwolenie. Dotychczas możliwość nakazania wstrzymania działalności dotyczyła placówek nielegalnych, wojewoda musiał więc najpierw wydać decyzję cofającą zezwolenie, a dopiero po jej uprawomocnieniu się mógł nakazać wstrzymanie działalności nielegalnej już wtedy placówki.

Aby zapewnić mieszkańcom ww. placówek bezpieczne warunki pobytu, a jednocześnie zagwarantować im respektowanie ich wolności osobistej, uregulowania wymagają kwestie zasad ograniczenia możliwości wychodzenia poza teren placówki oraz stosowania przymusu bezpośredniego.

Wprowadza się nowe wymogi w zakresie dokumentów wymaganych przy wniosku o uzyskanie zezwolenia i dokumentacji prowadzonej w placówce. Wprowadza się także wymogi w zakresie kwalifikacji dla personelu opiekuńczego zatrudnionego w placówce. Brak takich wymogów w chwili obecnej sprawia, że opiekę nad mieszkańcami placówek sprawują często osoby przypadkowe, bez podstawowej wiedzy w tym zakresie.

Wreszcie, planuje się zakazać przyjmowania do ww. placówek osób małoletnich z uwagi na szczególną ochronę praw dzieci w Konstytucji RP. Zapewnienie opieki dzieciom jej pozbawionym jest obowiązkiem państwa i w tym celu powołano instytucje takie jak placówki z obszaru pieczy zastępczej czy domy pomocy społecznej.

Ustawa będzie zawierała przepisy przejściowe pozwalające podmiotom prowadzącym placówki na dostosowanie tych placówek do nowych wymogów.

Projekt reguluje również niektóre kwestie dotyczące domów pomocy społecznej, m.in. uregulowanie zasad opuszczania terenu placówki przez mieszkańca domu, analogicznie jak w placówkach zapewniających całodobową opiekę, i doprecyzowując zasady wydawania decyzji o odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej. Poszerza się katalog sytuacji, w których można zwolnić z obowiązku wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej o sytuacje nienależytego wykonywania władzy rodzicielskiej przez osobę kierowaną do domu pomocy społecznej lub będącą już mieszkańcem domu w stosunku do zobowiązanego do wnoszenia opłaty dziecka. Zwolnić będzie można również wnuka osoby kierowanej do domu pomocy społecznej lub mieszkańca domu. Zmiana ta wynika z postulatów osób, których rodzice zostali skierowani do domu pomocy społecznej, a w przeszłości przebywały w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Pozostałe zmiany w ustawie o pomocy społecznej mają charakter doprecyzowujący obecne przepisy w zakresie przyznawania, udzielania i wypłaty świadczeń, w tym m.in. w zakresie ograniczenia wysokości lub rozmiaru świadczenia, przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego, wprowadzenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych, zwrotu przez banki i inne instytucje finansowe z rachunku indywidualnego i wspólnego świadczeń pomocy społecznej, wypłaconych po śmierci świadczeniobiorcy.

Projekt zawiera również zmianę do ustawy z dnia z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 882 i). Zmiana ta ma być powiązana z nowym brzmieniem przepisów ustawy o ochronie zdrowia psychicznego ustalonych ustawą z dnia ... o zmianie ustawy o ochronie zdrowia psychicznego oraz niektórych innych ustaw i zmierza do poddania placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku reżimowi ustawy o ochronie zdrowia psychicznego w zakresie stosowania przymusu bezpośredniego, zrównując w tym zakresie wskazane placówki z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, a także w zakresie sprawowanej przez sądy kontroli dotyczącej legalności przyjęcia i przebywania w placówce osób z zaburzeniami psychicznymi, przestrzegania ich praw oraz kontroli warunków, w jakich one tam przebywają.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Brak danych

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Podmioty prowadzące placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku	358	Sprawozdanie MPiPS-05 za 2016 r.	Konieczność dostosowania do nowych wymogów,
Domy pomocy społecznej	789 (domy pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym) 27 (gminne domy pomocy społecznej)	Sprawozdanie MPiPS-05 za 2016 r.	Konieczność dostosowania organizacji domu do zasad wychodzenia poza teren domu pomocy społecznej

Ośrodki pomocy społecznej	2 478	Dane administracyjne (liczba gmin w Polsce)	Konieczność stosowania nowych przepisów w zakresie przyznawania, udzielania i wypłaty świadczeń Rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych
Urzędy wojewódzkie	16	Dane administracyjne	Nowe uprawnienia w zakresie postępowania kontrolnego i nakładania kar pieniężnych
Mieszkańcy placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku	9 210	Sprawozdanie MPiPS-05 za 2016 r.	Wzrost poczucia bezpieczeństwa, lepsze warunki pobytu
Osoby zobowiązane do wnoszenia opłat za pobyt w domu pomocy społecznej	Brak danych	Brak	Możliwość zwolnienia z wnoszenia opłat za pobyt wstępnego w domu pomocy społecznej

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt regulacji na podstawie art. 8 ustawy z dnia 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach Rzeczypospolitej Polskiej w Komitecie Regionów Unii Europejskiej (Dz. U. poz. 759) został przedstawiony do zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Projekt został także przekazany do zaopiniowania przez wskazanych poniżej partnerów społecznych:

1) na podstawie art. 19 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1881) do:

- a) Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych,
- b) Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność”,
- c) Forum Związków Zawodowych;

2) na podstawie art. 16 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (Dz. U. z 2015 r. poz. 2029) do:

- a) Konfederacji „Lewiatan”,
- b) Związku Pracodawców Business Centre Club,
- c) Związku Rzemiosła Polskiego,
- d) Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto projekt został przesłany do konsultacji publicznych z następującymi podmiotami:

- a) Radą Pomocy Społecznej,
- b) Stowarzyszeniem Samorządowych Ośrodków Pomocy Społecznej „Forum”,
- c) Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- d) Polskim Komitetem Europejskiej Sieci Przeciwdziałania Ubóstwu,
- e) BORIS,
- f) Radą Działalności Pożytku Publicznego,
- g) Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelleksualną,
- h) Polskim Forum Osób Niepełnosprawnych,
- i) Małopolskim Forum Pomocy Społecznej,
- j) Dolnośląskim Forum Pomocy Społecznej,
- k) Ogólnopolską Federacją Organizacji Pozarządowych,
- l) Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Powiatowych i Miejskich Ośrodków Pomocy Rodzinie „Centrum”,
- m) Ogólnopolskim Stowarzyszeniem Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej „Razem”,
- n) Polską Federacją Związkową Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej
- o) Zarządu Głównego Związku Zawodowego Pracowników Socjalnych,
- p) Federacji Związków Zawodowych Pracowników Ochrony Zdrowia i Pomocy Społecznej.

Projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn.

zm.) oraz na stronie internetowej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248).

6. Wpływ na sektor finansów publicznych												
(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0,2 5	0,5 0	0,5 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	4,45
budżet państwa	0,2 5	0,5 0	0,5 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	4,45
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Wydatki ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Saldo ogółem	0,2 5	0,5 0	0,5 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	4,45
budżet państwa	0,2 5	0,5 0	0,5 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	0,4 0	4,45
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Źródła finansowania												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Zwolnienia z opłat za pobyt w domu pomocy społecznej – przyznanie zwolnienia z opłat za dom pomocy społecznej spowoduje wzrost wydatków gmin. Z uwagi na fakt, że planowane przepisy art. 64 pkt 5 i 6 mają charakter fakultatywny oraz że brak jest danych o liczbie osób, która może na tej podstawie ubiegać się o zwolnienie z opłat, nie jest możliwa kalkulacja skutków finansowych zmiany do art. 64 pkt 5 i 6.</p> <p>Dochody z nakładanych kar pieniężnych - Z danych urzędów wojewódzkich wynika, że w roku 2015 było 26 placówek, które pomimo nałożenia na podmiot prowadzący kary za prowadzenie bez zezwolenia placówki całodobowej opieki nad osobami niepełnosprawnymi, przewlekle chorymi lub osobami w podeszłym wieku nadal prowadziły całodobową opiekę. Podwyższenie kary pieniężnej z kwoty 10 lub 20 tys. zł do kwoty 40 tys. zł w sytuacji kary nakładanej na kolejną z placówek, spowoduje wzrost dochodów budżetu państwa. Z uwagi na fakt, że nie wiadomo ile z powyższej liczby placówek prowadzonych jest w innym miejscu, niż placówka, na którą już nałożono karę, w kalkulacji przyjęto, że w roku wejścia w życie ustawy będzie nałożonych 10 kar, w drugim i trzecim roku po wejściu w życie ustawy będzie nakładanych 20 kar z tytułu prowadzenia kolejnej placówki, przy jednoczesnym założeniu, że połowa z tej liczby to placówki do 10 mieszkańców (dotychczasowa kara za kolejną placówkę - 10 tys. zł.) i połowa powyżej 10 mieszkańców (dotychczasowa kara za kolejną placówkę - 20 tys. zł). W kolejnych latach, z uwagi na wysokość kary, liczba placówek nielegalnych powinna ulegać zmniejszeniu, kalkulacja uwzględnia więc mniejszą liczbę kar.</p> <p>1. Dochód budżetu państwa w roku wejścia w życie ustawy:</p> $40.000 - 10.000 = 30.000 \times 5 = 150.000$ $40.000 - 20.000 = 20.000 \times 5 = 100.000$ <p>150.000 + 100.000 = 250.000</p> <p>2. Roczne dochody budżetu państwa w drugim i trzecim roku po wejściu w życie ustawy:</p> $40.000 - 10.000 = 30.000 \times 10 = 300.000$ $40.000 - 20.000 = 20.000 \times 10 = 200.000$ <p>300.000 + 200.000 = 500.000</p>											

3. Roczne dochody budżetu państwa w kolejnych latach po wejściu w życie ustawy:

$$40.000 - 10.000 = 30.000 \times 8 = 240.000$$

$$40.000 - 20.000 = 20.000 \times 8 = 160.000$$

$$240.000 + 160.000 = \mathbf{400.000}$$

Według powyższej kalkulacji roczne dochody budżetu państwa z tego tytułu wyniosą między **250.000 zł. a 400.000 zł.**

Pozostałe zmiany w ustawie o pomocy społecznej nie będą powodowały skutków finansowych dla sektora finansów publicznych.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw							
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe							
	(dodaj/usuń)							
Niemierzalne	(dodaj/usuń)							
	(dodaj/usuń)							

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

--

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne: ...	☒ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne: ...
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy

Komentarz: w art. 68a wprowadza się dodatkowe dokumenty, które będą musiały posiadać placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekłe chorym lub osobom w podeszłym wieku.

9. Wpływ na rynek pracy	
Projekt rozporządzenia nie będzie miał wpływu na rynek pracy.	
10. Wpływ na pozostałe obszary	
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne: ...	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na obszary wymienione w pkt 10.
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego	
Ustawa wejdzie w życie w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia z tym, że przepisy dotyczące placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, z uwagi na fakt, że odnoszą się między innymi do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, wejdą w życie z dniem 1 czerwca 2018 r.	
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?	
Nie dotyczy.	
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)	
Brak.	

